

Reactie op: Evolutie in innovatiebeleid

Stam en Nootboom (2008) gaven in hun ESB-artikel een onvolledige kijk op het innovatiebeleid. De concluderende visie, Nederland als *hub of buzz* met uitdagers, investeren in talent en innovatie, nieuwe producten en nieuwe combinaties en het overschrijden van grenzen, is ons uit het hart gegrepen. Deze visie sluit naadloos aan bij de ambitie van dit kabinet om van Nederland een ondernemend innovatieland te maken (EZ, 2008). De auteurs zijn in de rest van hun betoog echter zo onvolledig dat zij een karikaturale beschrijving van het innovatiebeleid geven. Analoog aan de vier openheden van Stam en Nootboom geven we een reactie op de vier karikaturen van de auteurs. Natuurlijk is het innovatiebeleid wel degelijk, ook wetenschappelijk, onderbouwd en worden wetenschappelijke inzichten vertaald naar het beleid. Een voorbeeld is het gedachtegoed van Baumol dat is benut in de beleidsdiscussie over samenwerking bij innovatie. De theorie is neergeslagen in het dynamisch innovatiesysteem, het samenspel tussen klanten, kennisinstellingen, grote en kleine bedrijven, intermediairs en spelers zoals octrooibureaus en kapitaalverschaffers. De legitimiteit van de overheidsrol hangt daarmee samen: het falen van de markt in de vorm van externe effecten van kennis, coördinatiefalen waardoor bedrijven en kennisinstellingen en grote en kleine bedrijven niet vanzelf samenwerken en een gebrek aan de juiste instituties (systeemfalen). Daarnaast leert beleid van buitenlandse voorbeelden, bijvoorbeeld via de *Open Method of Coordination*, van experimenten, bijvoorbeeld de Innovatievouchers, en van evaluaties waarvan recent de WBSO. De door de auteurs aangehaalde internationale evaluatie van het innovatiebeleid (Boekholt, 2007) is juist positief over de bereidheid tot beleidsaanpassingen en de evenwichtige samenstelling van instrumenten gericht op de uitdagingen in het innovatiesysteem.

De kern van het innovatiebeleid is een goede balans tussen generiek en specifiek beleid die aansluit bij de potenties van Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen. Stam en Nootboom negeren het generieke innovatiebeleid volledig en daarmee het grootste deel van de instrumenten. Belangrijke generieke instrumenten zijn de WBSO en de Innovatievouchers, die in Boekholt (2007) worden genoemd als voorbeelden voor andere landen.

Het programmatische pakket (specifiek beleid) bestaat uit innovatieprogramma's, regionale programma's en programma's voor internationaal ondernemen. Die programma's zijn bij uitstek gericht op samenwerking en het slechten van grenzen: tussen universiteiten en bedrijven, tussen sectoren, tussen technologieën en tussen landen. De WRR beschrijft daarom in zijn advies het belang van de

Technologische Top Instituten (TTI), een belangrijke bouwsteen van veel innovatieprogramma's, als ontmoetingsplek voor bedrijfsleven en onderzoekers. De OESO (2004) beschrijft diezelfde TTI's als *good practice* waarvan andere landen kunnen leren. Het is een hardnekkig misverstand dat het innovatiebeleid gericht zou zijn op multinationals. Ruim zeventig procent van de innovatiemiddelen gaat naar het mkb; het innovatiebeleid bereikt tienduizenden bedrijven. Het kan dus geen *closed shop* zijn. Uitdagers zijn niet alleen welkom bij generieke instrumenten. Het kabinet doet er alles aan om te zorgen dat alle partijen toegang hebben tot de programma's, waar dan ook zestig procent van de deelnemende bedrijven uit het mkb komt. De auteurs hebben gelijk dat innovatie inherent onzeker is. Het klopt echter niet dat de overheid structureel risico's zou vermijden. Bij een groot deel van het beleid is dat door het ontbreken van selectiemechanismen zelfs onmogelijk. Onder *accountability* verstaat de overheid daarom niet het vooraf vastleggen van resultaten, maar verantwoording achteraf van de besteding van middelen. De overheid streeft wel doelen na: bij de WBSO is dat hogere economische groei via het verhogen van private O&O-uitgaven. Daarnaast draagt innovatiebeleid bij aan maatschappelijke ambities, zoals verminderde CO₂-uitstoot, verbeterde bereikbaarheid en behandeling van ziektes. De effectiviteit wordt voortdurend bewaakt door evaluaties. Innovatiebeleid heeft immers alleen meerwaarde wanneer het leidt tot innovaties die anders niet tot stand zouden komen. Het innovatiebeleid verandert steeds op basis van nieuwe inzichten. Innovatiebeleid is nooit af en alle steun in het verbeteren van dat beleid wordt door ons als beleidsmakers in dank aanvaard. Dat geldt bijvoorbeeld voor het recente, veel genuanceerdere WRR-advies (2008). De karikaturale beschrijving van Stam en Nootboom doet geen recht aan het Nederlandse innovatiebeleid. Innovatiebeleid is wetenschappelijk onderbouwd, leert voortdurend van nieuwe inzichten, kent een mix van generiek en specifiek beleid, is toegankelijk voor mkb en uitdagers en draagt bij aan economische en maatschappelijke doelen.

LITERATUUR

- Boekholt, P. (2007) *OMC policy mix review report – Country report The Netherlands*. Brussel: Europese Commissie.
- Ministerie van Economische Zaken (2008) *Langetermijnstrategie Nederland Ondernemend Innovatieland, naar een agenda voor duurzame productiviteitsgroei*. Den Haag: Ministerie van Economische Zaken.
- OESO (2004) *Public-private partnerships for research and innovation: an evaluation of the Dutch experience*.
- Stam, E. en B. Nootboom (2008) *Evolutie in innovatiebeleid*. ESB, 93(4540), 468–470.
- WRR (2008) *Innovatie vernieuwd. Opening in viervoud*. Den Haag / Amsterdam: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid / Amsterdam University Press.

NORA VAN DER
WENDEN EN LUKK
KLOMP

Clusterleiders bij het
Ministerie van Economi-
sche Zaken